

Z židovských dějin: disputace mezi křesťanskými a židovskými učiteli

Autor: David B. Green

Všechno to začalo exkomunikovaným Židem a jeho stížnostmi na obsah Talmudu papeži

17. června 1242 byly v Paříži na příkaz papeže a francouzského krále spáleny všechny nalezené rukopisy Talmudu.

Celý proces, završený zažehnutím hranic, na nichž prý shořelo tolik svazků soupisu hebrejského práva a zvyklostí, že je museli přivést dvěma tucty povozů, však trval několik let.

Celé to začalo nařčeními židovského odpadlíka z francouzského La Rochelle jménem Nicholas Donin.

Donin byl pro své kacířské názory židovskou obcí vyloučen někdy kolem roku 1229. V roce 1236 se vydal do Říma, aby papeži Řehořovi IX. předložil soupis svých stížností proti Talmudu.

Ztráta církevní ochrany

Židé Talmud, který se skládá z Mišny, souboru rabínských výkladů právních ustanovení ze 3. století n. l. a Gemary, komentářů a rozborů Mišny ze 6. století, nazývají také ústní tradicí. Je považován za právě tak závazný a Boží vůli inspirovaný jako pět knih Mojžíšových, Tóra.

Hlavní obavou Nicholase Donina podle historika Jeremyho Cohena bylo, že Talmud mezi Židy postupně začal vytlačovat Bibli. To by totiž znamenalo teologický problém z pohledu křesťanů.

Podle svatého Augustina z Hippa (zemřel 430) mají Židé zodpovědnost zachovávat „Starý zákon“, aby tím přinášeli živoucí důkaz o pravdě Ježíšova Nového zákona. Kdyby však upřednostnili ústní Zákon a dovolili si Bibli nově vykládat, přestali by tuto svou dějinnou úlohu naplňovat. Nebyli by už ani kandidáti na konverzi ke křesťanství, takže už by nadále nemohli požívat ochrany církve.

V roce 1239 nechal papež Řehoř IX. rozeslat seznam 35 Doninových tezí proti Talmudu vysokým církevním činitelům a panovníkům Španělska, Anglie a Portugalska.

Byla mezi nimi mj. tvrzení, že v Talmudu jsou hanobeni Ježíš a Panna Marie a že kniha útočí na Nežidy.

List byl zakončen rozkazem zabavit knihu na první šábés předvelikonočního půstu, který připadal na 3. března 1240, kdy se Židé budou modlit.

Donin se vrátil do Paříže s papežským listem, kde také stalo, že „knihy, v nichž budou nalezeny tyto bludy, mají být zpopelněny“.

Na lavici obžalovaných Talmud

Dalším krokem byl, alespoň ve Francii, na příkaz francouzského krále Ludvíka IX. „soudní proces“ s Talmudem, který se stal první takzvanou židovsko-křesťanskou disputací. Konal se během května a června 1240.

Byl to opět Donin, kde vedl obžalobu posvátného textu, na jejíž obranu vystoupila čtveřice uznávaných rabínů, vedená Jechielem z Paříže.

Talmud byl podle očekávání shledán rouhačským, načež byl o dva roky později v červnu veřejně spálen. Podle jednoho z odhadů bylo na 24 povozech až 10 000 svazků hebrejských rukopisů – ohromující cifra, zvláště vezmeme-li v potaz, že tehdy ještě nebyl vynalezen knihtisk, a tak musely všechny exempláře být opsány ručně.

Papež Inocenc IV., který nastoupil na Svatý stolec roku 1243, rozhodl, že Talmud by měl být opraven, nikoliv zakázán. Proto z něj měly být vyjmuty urážlivé pasáže, ale Židé mohli dílo i nadále studovat.

Rabín Meir (Maharam) z Rothenburku prý přihlížel pařížskému pálení Talmudů, k němuž došlo na Place de Greve. Ve svém lkaní popisuje: „Mé slzy by naplnily řeku, jež by dotekla až na poušť Sinaj, ke hrobům Mošeho s Aharonem. Je snad někde další Tóra, jíž bychom nahradili tu, již jste nám vzali?“

Článek Davida B. Greena *This Day in Jewish History 1242: France Burns All Known Copies of the Talmud* vyšel v izraelských novinách *Haarec* 17. června 2013.